

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ НАТАТКА

ДА СУМЕСНАГА ЕЎРАПЕЙСКАГА ДАДАТКУ ДА ДЫПЛОМУ

Статус документа: прыняты Камітэтам канвенцыі па прызнанні кваліфікацый, якія адносяцца да вышэйшай адукацыі ў Еўрапейскім рэгіёне, на чацвёртым паседжанні Камітэта ў Бухарэсце, Румынія, 19 чэрвеня 2007 года.

Дадатак да дыплама быў прыняты ў 1999 годзе і з таго часу стаў часткай нацыянальных заканадаўстваў многіх краін. З таго часу ў сферы вышэйшай адукацыі адбыліся значныя перамены, у прыватнасці, у сферы распрацоўкі сумесных ступеняў¹ і ў забеспячэнні паслуг па транснацыянальнай або памежнай вышэйшай адукацыі². Іншыя значныя змяненні ўключаюць у сябе развіццё сферы знешняга забеспячэння якасці і/або акрэдытацыі і ўкараненне, у рамках Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі, нацыянальных і ўсёабдымных рамак кваліфікацый. У межах Балонскага працэса, міністры вышэйшай адукацыі Еўрапейскай прасторы абавязаліся аўтаматычна і бескаштоўна выпусціць Дадатак да дыплама на распаўсюджанай еўрапейскай мове да 2005 году.

Дадатак да дыплама стаў адным з пяці документаў, уключаных у склад пашпарта адукацыйнай мабільнасці Еўрасаюза “Еўрапас”, які быў усталяваны Еўрапейскім парламентам і Радай міністраў у 2004 годзе³. Калі кваліфікацыя выдаецца ў выглядзе сумеснай ступені, двойной або множных кваліфікацый або ў рамках транснацыянальных/бязмежавых адукацыйных пагадненняў, гэта павінна быць пазначана ў Дадатку да дыплама, у прыватнасці, у пунктах 2.1, 2.3, 2.4, 4.1, 4.3, 6.1 і 8. Для адукацыйных кансорцыумаў, якія прапануюць выдачу сумесных ступеняў, уяўляецца мэтазгодным забяспечваць сваіх выпускнікоў комплекснай інфармацыяй па атрыманай ступені, якая, пры неабходнасці, можа быць уключана ў Дадатак да дыплама.

¹ Глядзіце “Рэкамендацыі па прызнанні сумесных ступеняў”, прынятыя Камітэтам Лісабонскай канвенцыі па прызнанні ў 2004 годзе, якія даступныя па спасылцы: <http://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=836481&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75>

² Глядзіце Кодэкс належнай практыкі ў забеспячэнні сумесных ступеняў, прынятыя Камітэтам Лісабонскай канвенцыі па прызнанні ў 2001 годзе і дапрацаваны ім у 2007 годзе, які даступны па спасылцы: http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Recognition/Code%20of%20good%20practice_EN.asp#TopOfPage, і Кіруючыя прынцыпы ЮНЕСКА/АЭСР па забеспячэнні якасці памежнай вышэйшай адукацыі, прынятыя восенню 2005 года пад эгідай ЮНЕСКА/АЭСР. Яны даступныя па спасылцы: <http://www.oecd.org/dataoecd/27/51/35779480.pdf>.

³ <http://www.europass.cedefop.europa.eu/europass/home/hornav/Downloads/MiscDocs/EuropassDecision/navigate.action> Рашэнне №2241/2004/ЕК ЕЎРАПЕЙСКАГА ПАРЛАМЕНТА І РАДЫ ад 15 снежня 2004 года датычна адзінай структуры мабільнасці для прызрыстасці кваліфікацый і кампетэнцый “Еўрапас”.

(Ніжэйпазначаная нумарацыя пунктаў адпавядае нумарацыі раздзелаў ў Дадатку да дыплама).

1. ДАДЗЕННЯ, ЯКІЯ ЗАБЯСПЕЧВАЮЦЬ ІНФАРМАЦЫЮ ПРА ўЛАДАЛЬНІКА КВАЛІФІКАЦЫІ

1.1 Пазначыць поўнае прозвішча (-ы) ўладальніка.

1.2 Пазначыць імя і імя па бацьку ўладальніка.

1.3 Пазначыць дзень, месяц і год нараджэння ўладальніка.

1.4 Гэтыя дадзеныя павінны ідэнтыфікаваць асобу як студэнта, які/якая паступіў/-ла на навучанне па канкрэтнай праграме, якая, у сваю чаргу, павінна быць уключанай у Дадатак да дыплама. Гэта можа ажыццявіць, напрыклад, праз асабісты нумар студэнта ў базе дадзеных адукацыйнай установы, якая выдала дыплом. Нацыянальны ці дзяржаўны асабісты ідэнтыфікацыйны нумар студэнта можа аказацца важным у тых краінах, якія маюць сістэмы ідэнтыфікацыі ў адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам.

2. ДАДЗЕННЯ, ЯКІЯ ЗАБЯСПЕЧВАЮЦЬ ІНФАРМАЦЫЮ ПРА КВАЛІФІКАЦЫЮ

2.1 Пазначыць поўную назву кваліфікацыі на мове арыгіналу (-аў), у тэрміналогіі, прынятай у краіне выдачы кваліфікацыі, напрыклад, *кандыдат наук, maîtrise* (фр.магістр), *Diplom* (ням.дыплом) і г.д. Арыгінальная назва кваліфікацыі транслітаруецца ў алфавітную сістэму ці сістэму напісання, якая выкарыстоўваецца на мове краіны выдачы Дадатку да дыплама (напрыклад, лацінскія сімвалы выкарыстоўваюцца для Дадаткаў, выдадзеных на ангельскай мове, кірыліца - для Дадаткаў, выдадзеных на рускай мове).

Пазначце, ці прадугледжвае прысвоеная ступень выдачу яе ўладальніку агульнанацыянальнага звання, і, калі так, то як гучыць гэта званне, напрыклад, *доктар, ingénieur* (фр.інжынер) і г.д. Пры неабходнасці, пазначце канкрэтныя прафесійныя кампетэнцыі ўладальніка Дадатку да дыплама, такія як “выкладчык французскай мовы”. Удакладніце, калі гэта званне заканадаўча ахоўваецца. Неабходна пазначыць таксама, ці з’яўляецца кваліфікацыя сумеснай ступенню.

2.2 Неабходна вызначыць толькі асноўную (-ыя) сферу (-ы) навучання (дысцыпліны), якія вызначаюць галоўную прадметную вобласць (-ці) кваліфікацыі, напрыклад, *палітыка і гісторыя, кіраванне працоўнымі рэсурсамі, бізнес-адміністраванне, малекулярная біялогія* і г.д.

2.3 Пазначце назву навучальнай установы, якая прысудзіла кваліфікацыю, на мове арыгіналу. Калі ступень была выдадзена сумесна дзвюма або больш ВНУ, неабходна пазначыць назвы гэтых устаноў і ўдакладніць, у якой з іх была засвоена асноўная частка навучання па кваліфікацыі.

Статус адукацыйнай установы датычыцца, перш за ўсё, пытання наконт паспяховага ці няўдалага праходжання працэдур забеспячэння якасці і/або працэдур акрэдытацыі, што і павінна быць выразна пазначана ў дакуменце. Можа таксама аказацца дарэчным забяспечыць характарыстыку навучальнай установы. Калі адукацыйныя паслугі былі аказаныя студэнту ў рамках транснацыянальных або бязмежавых адукацыйных пагадненняў, гэта павінна быць дакладна акрэслена.

Ніжэй прыведзены прыкладны ўзор таго, якім чынам можна сфармуляваць неабходныя для Дадатку да дыплама дадзеныя:

“[Назва навучальнай установы] з’яўляецца прыватнай установай вышэйшай адукацыі неўніверсітэцкага тыпу, якая прайшла працэдуру знешняга забеспячэння якасці агенцтвам X у краіне Y [назва краіны] у 2003 годзе са здавальняючым вынікам”.

2.4 Гэты ўзор датычыцца навучальнай установы, якая адказвае за выкладанне адукацыйнай праграмы. Часта, але не заўсёды, гэтая ж установа прысуджае і кваліфікацыю (глядзіце п.2.3 вышэй). У некаторых выпадках адна навучальная ўстанова прадстаўляе другой установе правы на выкладанне сваіх адукацыйных праграм і выдачу сваіх кваліфікацый праз франшызу ці нейкі тып валідацыі, і інш. Сустрэкаюцца сітуацыі, калі другая адукацыйная ўстанова можа знаходзіцца ў іншай краіне. Калі ў вашым выпадку так і ёсць, гэта інфармацыя павінна быць адзначана ў дакуменце. Калі прысутнічае розніца паміж навучальнымі праграмамі ўстановы, якая выдала кваліфікацыю, і ўстановы, якая забяспечвала навучанне па кваліфікацыі, пазначце статус абедзвюх (глядзіце п.2.3 вышэй).

2.5 Пазначце мову (-ы), на якой (-іх) праходзіла выкладанне праграмы на кваліфікацыю і на якой праходзіў (-лі) іспыт (-ы).

3. ДАДЗЕННЯ ПА ЎЗРОЎНІ КВАЛІФІКАЦЫІ

3.1 Пазначце дакладны ўзровень кваліфікацыі і яе месца ў дадзенай нацыянальнай сістэме кваліфікацый (патлумачаны і забяспечаны перакрыжаванымі спасылкамі на такую інфармацыю ў раздзеле 8). Для краін, якія ўвялі ў сябе нацыянальную кваліфікацыйную сістэму, пазначце месца кваліфікацыі ў рамках такой нацыянальнай сістэмы. Сама сістэма кваліфікацыі павінна быць апісана ў пункце 8. Уключайце любую важную інфармацыю пра індыкатары ўзроўняў, якія былі распрацаваныя і прызнаныя ў нацыянальных рамках і якія маюць дачыненне да кваліфікацыі.

3.2 Пазначце афіцыйную працягласць праграмы або працавыдаткі па ёй (у тыднях ці гадах) і фактычныя працавыдаткі, уключаючы інфармацыю па любых важных для праграмы дадатковых кампанентах, напр., стажыроўках. Пажадана, каб працавыдаткі выражаліся ў тэрмінах сумарных высілкаў студэнта. Яны ўяўляюць сабой сярэдні зададзены час навучання па праграме, уключаючы аўдыторныя гадзіны і індывідуальнае навучанне, іспыты і г.д. Калі гэта магчыма, высілкі студэнта павінны быць выражаныя ў крэдытах, а дадзеная канкрэтная крэдытная сістэма - апісаная. Еўрапейскія краіны павінны пераводзіць працавыдаткі сваіх студэнтаў, зададзеныя для засваення кваліфікацыі, у крэдытах Еўрапейскай сістэмы пераносу і назапашвання крэдытаў (ECTS)⁴.

3.3 Пералічыце або патлумачце характар і працягласць або працавыдаткі па кваліфікацыі (-ям) папярэдняга навучання або перыядах навучання, неабходных для доступу да дадзенай адукацыйнай праграмы, апісанай дадзеным Дадаткам да дыплама, напрыклад, *matura*⁵ або

⁴ http://ec.europa.eu/education/programmes/socrates/ects/index_en.html

⁵ Выпускны іспыт у некаторых краінах Еўропы, паспяховае рашэнне задачы якога прапануе доступ да праграм першай ступені адукацыйнага цыклу.

ступень бакалаўра, якая дае доступ да праграм другой ступені адукацыйнага цыклу. Гэта асабліва важна, калі прамежкавае навучанне з'яўляецца перадумовай да прысваення канкрэтнай кваліфікацыі.

4. ДАДЗЕННЫЯ ПРА ЗМЕСТ НАВУЧАЛЬНАЙ ПРАГРАМЫ І АТРЫМАННЫЯ РЭЗУЛЬТАТЫ

4.1 Рэжым навучання датычыцца таго, якім чынам было арганізавана навучанне па праграме: вочнае навучанне, завочнае навучанне/вечаровы факультэт, перарывістае/камбінаванае навучанне (без адрыва ад працоўнай дзейнасці), онлайн-навучанне, дыстанцыйнае навучанне, уключаючы стажыроўкі, і г.д.

4.2 Пры магчымасці, забяспечце падрабязную інфармацыю па выніках навучання, засвоеных ведах, навыках, кампетэнцыях студэнта і заяўленых мэтах і задачах навучання па дадзенай кваліфікацыі. Важнасць гэтай інфармацыі, якая датычыцца больш вынікаў, а не працэдур навучання, будзе найбольшай падчас канчатковай ацэнкі кваліфікацыі.

Калі гэта магчыма, прадстаўце падрабязную інфармацыю па палажэннях, якія апісваюць мінімальныя патрабаванні да засваення кваліфікацыі, такія як: любыя абавязковыя кампаненты праграмы або практычныя элементы; неабходнасць здачы іспытаў па ўсіх адукацыйных элементах адначасова; любыя палажэнні для напісання дысертацый, і г.д. Уключыце сюды інфармацыю пра спецыфічныя асаблівасці кваліфікацыі, якія дапамогуць яе характарызаваць, у асаблівасці патрабаванні да паспяховай здачы іспыта на кваліфікацыю.

4.3 Забяспечце інфармацыю пра кожны з асобных элементаў або частак кваліфікацыі і іх важнасць для ўсёй праграмы. Для ВНУ, якія выдаюць сваім выпускнікам Акадэмічную даведку, будзе дастаткова ўключыць яе ў Дадатак да дыплама.

Дайце спіс адзнак, заробленых студэнтам за кожны з асноўных кампанентаў кваліфікацыі. Запісы павінны быць як мага больш поўнымі і адпавядаць усталяванаму парадку дадзенай навучальнай установы. Уключыце ў спіс адзнакі за ўсе засвоеныя кампаненты праграмы і/або вобласці навучання/даследвання, якія ацэньваліся на іспытах, у тым ліку адзнаку за дысертацыю. Пазначце, ці была дысертацыя абароненая. Усе гэтыя дадзеныя часта даступныя ў выглядзе Акадэмічнай даведкі (зручны фармат Даведкі быў распрацаваны для Еўрапейскай сістэмы пераносу і назавання крэдытаў, глядзіце п.3.2 вышэй). Многія адукацыйныя сістэмы на аснове крэдытаў выкарыстоўваюць падрабязныя Акадэмічныя даведкі, якія могуць быць інтэграваныя ў больш шырокую структуру Дадатку да дыплама. Калі ёсць інфармацыя пра размеркаванне крэдытаў паміж кампанентамі і часткамі навучальнага курса, яна таксама павінна быць уключаная ў Дадатак.

Калі кваліфікацыя была прысуджаная ў рамках навучання на сумесную ступень, пазначце, у якіх установах былі заробленыя розныя часткі кваліфікацыі.

4.4 Забяспечце інфармацыю па сістэме адзнак дадзенай адукацыйнай установы і праходных балах, якія адносяцца да кваліфікацыі: напрыклад, адзнакі выстаўляюцца ў працэнтным разліку з магчымых 100%, а мінімальны праходны бал складае 40%. Адрозненні паміж сістэмамі адзнак унутры адной установы і паміж сістэмамі розных нацыянальных ВНУ могуць быць велізарнымі. Адзнака "70%" у некаторых сістэмах ацэньваецца вельмі высока, у той час як у іншых яна разглядаецца як сярэдняя ці нізкая. У Дадатак да дыплама павінна быць уключана інфармацыя

пра выкарыстанне і размеркаванне адзнак, якія адносяцца да канкрэтнай кваліфікацыі. Калі ў вашым выпадку выкарыстоўваецца больш за адну схему адзнак (напрыклад, у сітуацыі з сумеснымі ступенямі), неабходна прадставіць інфармацыю па ўсіх схемах.

4.5 Калі гэта магчыма, пазначце агульную назву канчатковай кваліфікацыі на мове арыгінала, напрыклад, *дыплом з адзнакай*.

5. ІНФАРМАЦЫЯ ПРА ПРЫЗНАЧЭННЕ КВАЛІФІКАЦЫІ

5.1 Пазначце, ці забяспечвае кваліфікацыя ў краіне яе выдачы доступ да далейшага акадэмічнага і/або прафесійнага навучання, асабліва навучання, па сканчэнні якога прысвойваецца пэўная кваліфікацыя або выдаецца пасведчанне пэўнага ўзроўню ведаў (напрыклад, паспяховае засваенне такой праграмы прапануе доступ да дактарантуры ў Венгрыі). Калі ў дадзеным выпадку гэта так, удакладніце, якія адзнакі павінен мець выпускнік або якія іншыя ўмовы павінны быць выкананыя для працягу ім/ёй навучання.

Пазначце, ці з'яўляецца кваліфікацыя самадастатковым званнем або толькі прамежкавай ступенню ў адукацыйнай іерархіі.

5.2 Дайце інфармацыю пра любыя правы ўладальніка кваліфікацыі займацца практычнай дзейнасцю або атрымліваць прафесійны статус, у адпаведнасці з нацыянальным заканадаўствам. Калі гэта так, пазначце, якія магчымасці прадстаўляе кваліфікацыя свайму ўладальніку з пункту гледжання працаўладкавання і прафесійнай дзейнасці, а таксама ўдакладніце, які кампетэнтны орган выдае дазвол на гэта. Пазначце, ці забяспечвае кваліфікацыя доступ да рэгуляваных прафесій.

6. ДАДАТКОВАЯ ІНФАРМАЦЫЯ

6.1 Дапоўніце дакумент любой дадатковай інфармацыяй, якая не была пералічаная вышэй, але якая мае дачыненне да ацэнкі характару, узроўню і выкарыстання кваліфікацыі. Напрыклад, пазначце, ці ўключала кваліфікацыя перыяд навучання/падрыхтоўкі ў іншай арганізацыі/кампаніі/краіне, або апішыце больш дакладна і падрабязна ВНУ, дзе была атрымана кваліфікацыя. Калі кваліфікацыя з'яўляецца сумеснай ці двайной ступенню ці множнай кваліфікацыяй, або калі яна была зароблена ў рамках транснацыянальнага або бязмежавага адукацыйнага пагаднення, гэта павінна быць адзначана тут.

6.2 Пазначце любыя дадатковыя карысныя крыніцы інфармацыі і спасылкі, якія могуць даць больш падрабязнай інфармацыі па кваліфікацыі, напрыклад, адпаведны факультэт установы, якая прысвоіла кваліфікацыю; нацыянальны інфармацыйны цэнтр; нацыянальныя інфармацыйныя цэнтры акадэмічнага прызнання ў Еўрапейскім саюзе; Рада Еўропы/Сетка Еўрапейскіх інфармацыйных цэнтраў акадэмічнага прызнання і мабільнасці ў Еўрапейскім рэгіёне пад эгідай ЮНЕСКА, а таксама адпаведныя нацыянальныя крыніцы.

7. ВЫДАЧА ДАДАТКУ ДА ДЫПЛОМА

7.1 Дата, калі быў выдадзены Дадатак да дыплома. Гэта дата не абавязкова будзе супадаць з датай прысваення выпускніку кваліфікацыі.

7.2 Імя і подпіс службовай асобы, якая выдала Дадатак да дыплома.

7.3 Афіцыйная пасада службовай асобы, якая выдала Дадатак да дыплома.

7.4 Афіцыйны штамп або пячатка ўстанова, якая зацвярджае аўтэнтычнасць Дадатку да дыплома.

8. ЗВЕСТКІ ПРА НАЦЫЯНАЛЬНУЮ СІСТЭМУ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ

Забяспечце інфармацыю пра сістэму вышэйшай адукацыі: агульныя ўступныя патрабаванні; нацыянальная сістэма кваліфікацый (калі такая ёсць у краіне), віды адукацыйных устаноў і сістэма забеспячэння якасці або сістэма акрэдытацыі краіны⁶. Для краін-удзельніц Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі нацыянальныя рамкі кваліфікацый павінны быць супастаўнымі адна з адной і адносіцца да Усеабдымнай рамкі кваліфікацый Еўрапейскай прасторы, прынятай міністрамі вышэйшай адукацыі ў 2005 годзе.⁷

Для краін, якія з'яўляюцца членамі Еўрапейскага саюза або ўдзельнікамі яго адпаведных праграм, іх нацыянальныя рамкі кваліфікацый павінны быць сумяшчальнымі з Еўрапейскай рамкай кваліфікацый, што павінна палягчаць ацэнку кваліфікацыі. Неабходна, каб стандартныя структуры такіх апісанняў разам з фактычным апісаннем кваліфікацый былі даступныя многім краінам. Дадзеныя апісанні былі створаныя ў выніку дзейнасці дадзенага праекта і ў супрацоўніцтве з адпаведнымі нацыянальнымі інфармацыйнымі цэнтрамі акадэмічнага прызнання Еўрапейскага саюза і Еўрапейскай эканамічнай зоны, сеткай Еўрапейскіх інфармацыйных цэнтраў акадэмічнага прызнання і мабільнасці ў Еўрапейскім рэгіёне пад эгідай Рады Еўропы/ЮНЕСКА, на канферэнцыях рэктараў і міністраў вышэйшай адукацыі.

⁶ У рамках Канвенцыі па прызнанні кваліфікацый, якія адносяцца да вышэйшай адукацыі ў Еўрапейскім рэгіёне (Лісабонская канвенцыя) пад аўтарствам Рады Еўропы/ЮНЕСКА, краіны, якія падпісалі Канвенцыю, узялі на сябе абавязак прадастаўляць такую інфармацыю. Тэкст Канвенцыі можна знайсці тут: http://www.coe.int/t/dg4/highereducation/Recognition/LRC_en.asp.

⁷ http://www.bologna-bergen2005.no/EN/BASIC/050520_Framework_qualifications.pdf